Poštnina plačana v gotovini.

Leto XV., št. 7. V Ljubljani, 10. aprila 1928.

V organizaciji je moč, kolikor moči — toliko pravice.

DELAVEC

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka Din 2·—, mesečno Din 4·—, celoletno Din 48. — Za člane izvod po 1.— Din.

Oglasi po ceniku.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni z štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo. Reklamacije so poštnine proste.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Gradišče štev. 2.

GLASILO ZDRUŽENE DELAVSKE STROKOVNE ZVEZE JUGOSLAVIJE.

I. Tome.

Pomoč brezposelnim v drugih državah — kaj pa v Jugoslaviji?

K prispevanju za delavsko posredovalnico in zaščito brezposelnih v letih 1924—1927 je pred kratkim priobčil nemški Reichsarbeitsblatt zelo interesantne uradne številke. Tu imamo prvič vrhovni pregled o stroških brezposelne pomoči nemškim delavcem. V nasprotju k socialnemu zavarovanju, manjka v štatistiki pregled o predvojni štatistiki brezposelnih, ker tedaj še ni bilo javne brezposelne zaščite.

Dajatev ali pomoč brezposelnim v Nemčiji znaša v letu 1924: 333 milijonov mark, 1925: 270 milijonov 700 tisoč, 1926: 1 milijardo 214 milijonov in leta 1927: 745 milijonov 600 tisoč mark. Skupno s skrajšanim delovnim časom in v krizah izplačane brezposelne podpore znašajo leta 1924: 333 milijonov 300 tisoč, 1925: 270 milijonov 700 tisoč, 1926: 1 milijardo 226 milijonov 900 tisoč in leta 1927: 906 milijonov 300 tisoč mark. Rentne dajatve za brezposelno podporo so znašale v letu 1924: 70 milijonov, 1925: 97 milijonov, 1926: 160 milijonov in leta 1927: tudi 160 milijonov mark. Povprečno je torej znašala brezposelna podpora v letu 1924: 728 milijonov, 1925: 384 milijonov, 1926: 1 milijardo 672 tisoč in leta 1927: 885 milijonov mark.

V posameznih členih se je dajatev pri zmanjšanem delovnem času in za brezposelnost razdelilo podpore:

Stroški uradov za delavna posredovanja v letu 1924: 30 milijonov 700 tisoč, 1925: 31 milijonov 400 tisoč, 1926: 55 milijonov 700 tisoč in leta 1927: 63 milijonov 900 tisoč mark.

Podpore v letu 1924: 259 milijonov 500 tisoč, 1925: 200 milijonov 100 tisoč, 1926: 981 milijonov in leta 1927: 547 milijonov 100 tisoč mark.

Bolniško zavarovanje brezposelnih leta 1924: 26 milijonov 300 tisoč, 1925: 17 milijonov 700 tisoč, 1926: 96 milijonov 200 tisoč in leta 1927: 60 milijonov 700 tisoč mark; dodatki in posojila v potrebi stoječim delavcem (takozvana temeljita zahteva pomoči) leta 1924: 11 milijonov 200 tisoč, 1925: 16 milijonov 100 tisoč, 1926: 79 milijonov 600 tisoč in leta 1927: 68 milijonov 100 tisoč mark; druge dajatve: potne in preseljevalne podpore, delavske naprave, učni dodatki, izšolanje i. dr. leta 1924: 2 milijona 600 tisoč, 1925: 5 milijonov 600 tisoč, 1926: 8 milijonov 600 tisoč in leta 1927: 6 milijonov 500 tisoč mark. Skupno torej leta 1924: 333 milijonov 300 tisoč, 1925: 270 milijonov 700 tisoč, 1926: 1 milijardo 221 milijonov 100 tisoč in leta 1927: 746 milijonov 300 tisoč mark. Za delavsko posredovalnico in za oskrbstvo je skupnih izdatkov v štirih letih od 1924 do 1927: 9, 11.6, 4.6 in 8.6 odstotkov. Od celokupnega zneska torej v štirih letih 8 in pol odstotka.

Prispevki za gorenje podpore so iz sledečih virov: Prispevki delodajalcev in delojemalcev leta 1924: 222 milijonov 400 tisoč, 1925: 165 milijonov, 1926: 523 milijonov 600 tisoč in leta 1927: 682 milijonov 300 tisoč mark. Prispevki občin leta 1924: 34 milijonov 100 tisoč, 1925: 36 milijonov 200 tisoč, 1926: 148 milijonov 400 tisoč in leta 1927: 53 milijonov 800 tisoč mark. Prispevki države leta 1924: 74 milijonov 600 tisoč, 1925: 200 tisoč, 1926: 258 milijonov 300 tisoč in leta 1927: 116 milijonov mark. Deželni prispevki leta 1924: 74 milijonov 600 tisoč, 1925: 200 tisoč, 1926: 243 milijonov in leta 1927: 52 milijonov 800 tisoč mark.

Zaostali dohodki iz posojil (za delavsko izobrazbo, v potrebi nahajajočim itd.) 1924: 6 milijonov 700 tisoč, 1925: 7 milijonov 700 tisoč, 1926: 6 milijonov 500 tisoč in leta 1927: 3 milijone 400 tisoč mark.

Tako v Nemčiji, kjer ima brezposelni delavec vsaj delno zavarovanje svojega obstoja. Kolikor mi je znano iz pogovorov brezposelnih, znaša tedenska podpora povprečno 10 mark, 1 marka = 14 Din.

Kaj pa pri nas, v Jugoslaviji? Kedaj bode pa naš državni list, odnosno »Uradni list« priobčil štatistiko o brezposelnih podporah?

Morda si bo kdo mislil, da v Jugoslaviji vsled tega ne objavljamo te štatistike, ker je številka brezposelnih podpor od države, privatnih kapitalistov itd., tako velika, da jo naš mali »Uradni list« niti priobčiti ne more. Pa kaj bi še nadalje ugibali, kaj misli o nas ta ali oni, kaj misli o nas Mednarodni urad dela in drugi nam in naši svobodni, vseslovanski in napredni državi sovražni elementi, ki jih je toliko, da nas bodo kar pomendrali in katerih naj bi se balo le delavstvo. Pravim, le mi, — ker gospoda hodi vedno okoli teh sovražnikov — pa se nič ne boji, da bi jo ti sovražniki požrli. Kaj bi torej ugibali na zunanja mišljenja in cedili sline po vsaj malih dobrinah, ki si jih je priboril inozemski proletarijat. Poglejmo raje doma, kaj smo tu dosegli. Zakaj se tu borimo in kakšne so eventuelne pridobitve? — Teh sploh ni. In če so, so v zakonu o zaščiti delavcev in pa v zakonu o volitvah obratnih zaupnikov, ki pa sta tako zapletena v temo, da še ono bore, kar diši po dobrinah, požre ta zapletena tema; kar pa ta ne zatemni, zakrije — zakon o zaščiti države.

Vrnimo se k člankinemu namenu, k brezposelnim podporam. Imamo Borze dela. Zakaj jih imamo? Ali le zato, da v njih bližinah zmrzujejo brezposelni delavci in delavke? Preblizu stati se ne sme, sicer te smatra mož postave za navadnega vagabunda — pa četudi si pošten in lačen brezposelnik — in gresta. Ali pa zato, da preskrbi delo ali podporo, predvsem pa tudi kraj, kjer bo imel ta brezposelnik zavetje pred mrazom itd.? Da, v ta namen morajo služiti Borze dela! Služijo li temu? Imajo li v Jugoslaviji brezposelniki finančno pomoč zagotovljamo? Ne, in v nobenem oziru. Res je, da od Delavske zbornice pade vsake tri mesece (tudi od nje odtrgana) drobtinica Borzi dela, da brezposelnim nakazuje po 100 Din na tri mesece, kar po mojem pomeni isto, kakor če bi s smrtjo se borečemu dal še eno injekcijo, ter mu s tem za minuto podaljšal življenje — ne, bolečine. Te stradalne metode se morajo prenehati. Dolžnost vseh strokovnih organizacij in Delavskih zbornic je, da zavzamejo potrebne korake na merodajnih mestih in dosežejo, **da se uvede za vse brezposelne redna državna podpora,** ki mora biti tako visoka, da bo brezposelnik in eventualna njegova družina zaščitena pred pomanjkanjem, zagotoviti se jim mora tudi krov. Če se to stori, ne bode le v korist brezposelnim, ampak tudi raznim oblastim, občinam, itd., ker se bodo s tem nesrečneži, brezposelniki odpovedali tudi tistim prestopkom, ki jih sedanja justica po krivičnem imenuje — kriminalne in v kar je mnogi brezposelnik naravnost prisiljen.

Tudi o Inšpekciji dela bi bilo potrebno nekoliko, odnosno prav mnogo spregovoriti, vendar podrobneje prihodnjič. Nemalo krivdo te velike brezposelnosti zadene tudi Inšpekcijo dela, ki ima vendar še toliko moči, da jo lahko izrazi v oblikah denarnih in drugih glob in to brez razlike povsodi tam, kjer je to potrebno. Potrebno je pa domalega skoro povsodi. Toda gg. inšpektorji mnogokrat zamiže na eno ali pa celo na oba očesa. So pač blage duše; delavstvo jih sicer ne imenuje tako, pač pa razni gg. ravnatelji večjih družb, podjetij, itd. Toda, tudi temu bode treba napraviti piko. Inšpekcija dela bo morala pričeti z resnim delom, zato je tudi postavljena, sicer jo ne rabimo, ter naj se v to namenjeni stroški dajo oni res delavski inštituciji, ki se ne bo bala zameriti gg. ravnateljem itd.

Velikanski teren ima za obdelati Inšpekcija dela, ne da bi dobila ukor od te ali one strani, če se vrže na vprašanje 8urnika, na higijenske, tehnične in varnostne razmere, predvsem pa na vajeniško vprašanje, nočno delo itd. Torej dosti bilk, grmade protizakonitosti, na kar se Inšpekcija dela lahko oprime . . .

Delavstvu brez razlike pa ponovno kličemo: V skupnosti, v organizaciji je moč, dokaz temu so gorenje številke, ki jih je dobro organiziran proletarijat dosegel.

Pozdravljeni!

Pozdravljeni, Vi graditelji železne internacionale!

V »beli« Ljubljani Vas pozdravljamo, mi zaprašeni, sajasti in izmučeni kovači; mi strugarji z razpraskanimi rokami; svoje opekle roke Vam podajamo, mi livarji, v bratski pozdrav! — Pozdravljamo Vas, ki nas prihajate bodrit k delu za trdnejšo zgradbo delavske železne internacionale!

Najtoplejše pozdravljamo Vas, inozemske pionirje te internacionalne zgradbe, te največje trdnjave sveta!

Pozdrav tudi Vam izpod srebrno obrobljenih planin, iz zakajenih in prašnih dolin, od tam, kjer se železo taja, tam, kjer gledajo visoke peči v nebo z žarečimi očmi in kot blisk žareče šine v valjarni in leti žica po progi!

Pozdrav tam z Jesenic in Javornika, kjer parno kladivo mečka železo kot testo!

Iz rdeče Mute v zeleni soteski, kjer noč in dan turbina ropota in nove lopate lete iz žuljevih rok z nakovala, da odjek se sliši od gore do gore!

Iz zelene doline, kjer stoje Ravne, kjer se kuje jeklo za naše meče, proletarske vojske —!

In Vam v Brodu, Varešu in Zenici, kjer peneča se Sava čez jezove čarobne igra melodije in s potrganimi strunami Vam nosi mimo Broda pozdrave trudna kot na večer jeseniški žebljar!

Na kongresu si nalijemo svežega duha z mislimi: trčimo skupaj in naša bo zmaga in naših otrok! Bolj trdo ko delamo, krajši bo rok do zmage!

Nace Mihevc.

Kaj naj razpravlja kongres kovinarjev?

Nisem iskal številk organiziranih kovinarjev, ker nas zanimajo veliko bolj številke neorganiziranih kovinarjev. To pa, ker si predstavljam, da se vršijo delavski kongresi radi tega, da si ogledajo v prvi vrsti polja, ki niso še obdelana; ledino je treba prvo izorati, potem se šele obdela in poseje, če se hoče imeti žetev.

Vsled pomanjkanja statistike, ki se deloma iz naših spodnjih krajev sploh ne da dobiti, vsled tega, ker je naša socialna zakonodaja tako pomanjkljiva, da v naših južnih krajih države niti polovica zaposlenih kovinarjev ni zavarovana za nezgode in bolezen. Radi tega se omejim samo na Slovenijo.

V Sloveniji imamo zaposlenih 7437 kovinarjev izven težke industrije. V težki industriji pa jih imamo preko 3000, tako, da imamo samo v Sloveniji zaposlenih nad 10.000 kovinarjev.

Koliko smo pa dosedaj od teh 10.00 kovinarjev prepričali, da je strokovna organizacija neobhodno potrebna? Dosedaj smo dosegli komaj 10 odstotkov; tedaj imamo nalog, da še onih 90 odstot. prepričamo o potrebi strokovne organizacije. Sodrugi! Ogromno je to delo, ki nas čaka! O tem delu in v tem smislu naj bi kongres razpravljal.

Provizorični dnevni red, ki ga je izdala Centrala Metalskih radnika, ne govori ničesar o bodočem delu, o razmahu organizacije, o bodoči taktiki, kar seveda bi bilo najbolj potrebno in najnujnejše za razpravljati.

Življenski položaj kovinarskega delavstva je pod vsako kritiko. Če hočemo tega zboljšati, si moramo ustvariti za to podlago, če si pa hočemo ustvariti za to podlago, potem je treba, da naš kongres krene na resno delo in ne, da bi izgubljal čas s piljenjem paragrafov v pravilih in pravilniku, kajti če so paragrafi še tako polirani in če organizacija ne reprezentira one moči, da bi si pridobila rešpekt pred podjetnikom, je to potem le takozvana »Vereinsmajerija«. To je pa nekaj zastarelega med delavskimi masami in se goji le še v meščanskih slojih.

Glede mezd so kovinarji zaostali napram Avstrijcem in Čehom za celih 35 odstotkov; z drugimi besedami rečeno: kovinarji v Jugoslaviji smo oni, ki kvarimo položaj svojim tovarišem v inozemstvu. Mezdni položaj pa se ne da zboljšati, če niso naše kovinarske organizacije na oni stopnji zavednosti, na kateri bi morale biti kvalitativno in kvantitativno.

Najžalostnejša slika v kovinski industriji pri nas so pa vajenci. Ne glede samo po številu, ki presega vse meje, temveč bolje še kvalitativno. Vajenci so pri nas po večini brez strokovnih šol. Od 7437 zaposlenih kovinarjev v Sloveniji imamo 3725 vajencev. Te številke nam povedo vse. Te številke nam pokažejo brezvestno izkoriščanje mladine po brezvestnih

Prvi maj naj bo enotna mogočna demonstracija za osemurni delovni čas!

Proslavimo prvi maj enotno in z mogočno manifestacijo za svetovno razorožitev. --- Doli z vojno!

podjetjih. Zaščite pa ta mladina nima od nikogar. Vsa naša socialna zaščita je le na papirju in bo ostala na papirju toliko časa, dokler ne bo imela organizacija kovinarjev one moči, ki je potrebna, da to zlo odpravi!

V tem pravcu bi želeli, da razpravlja kongres kovinarjev. Življenski položaj kovinarjev nam jasno kaže pot do resnega dela. Fraze so se rešetale že celih 6 let in za nas je dovolj tega športa, ki bi si ga pravzaprav sploh ne smeli privoščiti tolikšno dozo.

Spodaj navajamo pregled zaposlenih kovinarjev v Sloveniji brez težke kovinske industrije. Težka kovinska industrija pa tvori posebno poglavje, o čemer spregovorimo ob drugi priliki.

	Do 13 let	14-15 let	16-17 let	18 let	20 let 19-22	25 let 23-27	30 let 28-32	35 let 33-37	40 let 38-42	45 let 43-47	50 let 48 52	55 let 53-57	60 let 58-62	65 let 63-67	70 let 68-72	75 let 73-77	80 let 78-82	85 let 83 dalje	Skupaj
Moški	2	481	1362	597	1266	851	485	307	254	206	144	108	92	52	25	8	—	2	6242
Ženske	—	76	161	74	300	233	108	74	61	38	33	18	11	5	2	1	—	—	1195
Skupaj	2	557	1523	671	1566	1084	593	381	315	244	177	126	103	57	27	9	—	2	7437

Kakor smo že zgoraj navedli, o izkoriščanju mladine, nam številke v tretji rubriki potrjujejo.

Prava naša domača
Kolinska cikorija
Vamjamči
pristnost in jakost!

Bliža se 24. april.

Bliža se zopet dan, ko je za časa ministrovanja dr. Korošca s prometnim resorjem krvavela Zaloška cesta od človeške krvi in je 13 življenj, delavskih življenj, upihnilo morilno orožje žandarjev, in 13 trupel se je valjalo po cestnem prahu.

Ta dan, z davki, z brezposelnostjo, z gladjo in brez pravic bičano delavstvo se spomni, da je tvoja rešitev v sklenjenih vrstah; spomni se, da je na ta dan bilo ustreljenih kruha in človeških pravic zahtevajočih trpinov!

In ravno zopet sedaj, v letu 1928, ko ministruje dr. Korošec z notranjim ministrstvom, mariborsko kurilnico zasedajo žandarji, ker so železničarjem zaprli živilsko skladišče in jih pred prazniki pustili brez živil in ker proti temu železničarji protestirajo. Nabite puške in nasajeni bajoneti naj nikogar ne strašijo, kakor ni nikogar ustrašila Zaloška cesta.

Spomni se in pomni, proletarijat, na dan Zaloške ceste, da je med Delom in Kapitalom brezobziren boj, brez katerega ni zmage.

Žalna manifestacija na ta dan naj pokaže, da so žrtve proletarijata za njegovo osvoboditev drage in nepozabne.

STROKOVNI VESTNIK.

KOVINARJI.

Kongres kovinarjev Jugoslavije se vrši dne 14., 15. in 16. aprila v beli dvorani hotela »Union«.

Začetek 14. aprila točno ob pol 9. uri dopoldne.

Dnevni red kongresa se je provizoričnо določil sledeče:

1. otvoritev kongresa;
2. volitev pokrajinskega odbora:
   a) odbor za določitev dnevnega reda;
   b) volitev tajnika kongresa;
3. poročila centralne uprave;
   a) tajnika;
   b) blagajnika;
   c) finančne kontrole;
4. razdelitev članskih prispevkov na fonde;
5. predlog za izmeno § 8, 9, 10 in 11 saveznih pravil;
6. izpopolnitev § 12 in 13 pravilnika o stavkah;
7. položaj delavstva v tovarni vagonov;
8. položaj delavstva v težki želez. industriji;
9. medsebojna pomoč internacionalnega pokreta;
10. strokovni tisk;
11. volitev centralne uprave in finančne kontrole;
12. volitev delegata na kongres Ursa;
13. prošnje in pritožbe;
14. razno.

Dne 14. tm. ob 19. uri zvečer se vrši komers z godbo istotam. Na kongres je povabljen ves zaupniški zbor.

Javni kovinarski shod

se vrši v nedeljo, dne 15. aprila ob 9. uri dopoldne. Na shodu govori med drugim tudi podpredsednik kovinarske internacionale in predsednik avstrijske kovinarske zveze in narodni poslanec v dunajskem parlamentu sodrug **Franc Domes.**

Mezdno gibanje livarjev v Avstriji.

Med nebroj mezdnih gibanj, ki se odigravajo zadnje čase v Avstriji, spadajo tudi livarji. V mezdnem gibanju so stali: avtokaroserji, ključavničarji, električarji nizke in visoke napetosti in več drugih kovinarjev, ki pa so razen livarjev že vsi pogodbe podpisali z uspehom, le livarji metalskih izdelkov stoje še v štrajku, ker nekateri zakrknjeni podjetniki nočejo priznati njihovih upravičenih zahtev. Vsekakor pa Zveza kovinarjev v Avstriji upa na popoln uspeh, katerega jim tudi mi želimo!

SMRJ »Ljubljana«, sekcija livarjev, opozarja vse člane, da se imajo v pogledu posredovanja dela obračati le na tajnika sekcije. Dopise je pošiljati na naslov sekcije, Gradišče št. 2.

SMRJ »Ljubljana«, sekcija strugarjev, naznanja vsem strugarjem, da se vrše redni mesečni sestanki vsako prvo nedeljo v mesecu v prostorih restavracije »Novi Svet« (Prešernova soba). Istotam se vplačujejo tudi sekcijski prispevki.

SMRJ »Ljubljana«, sekcija kleparjev in inštalaterjev, opozarja vse kleparje, da se imajo v vseh zadevah obračati na sekcijskega predsednika s. J. Kosirnik.

SMRJ »Ljubljana«, sekcija pločevinaste industrije. Članski sestanek se vrši v sredo 11. aprila tl. ob 5. uri popoldne v gostilni »Kavčič« pri Kemični tovarni. Dopise je pošiljati na sekcijskega predsednika s. Matija Plešnar.

SMRJ »Ljubljana«, sekcija ključavničarjev, opozarja vse ključavničarje, da smo si ustanovili sekcijo. Informacije se dobe v tajništvu, Gradišče št. 2.

SMRJ »Ljubljana«, sekcija vajencev. Vsi vajenci se imajo obračati za informacije na predsednika podružnice s. Rudolfa Kosmač. V torek, dne 3. aprila tl. je zboroval Savezni svet SMRJ in sklenil, da se imajo vsi člani udeležiti strokovnega shoda, ki se bo vršil ob priliki državnega kongresa SMRJ v nedeljo, dne 15. aprila ob 9. uri dop. v veliki dvorani Mestnega doma v Ljubljani.

Predsednik evropskega kartela za železo in jeklo, g. Mayrisch, je minuli mesec umrl. Mayrisch je bil markantna oseba in je imel izredni talent za organiziranje industrijskega kapitala. On je bil tisti, ki je znal združiti ves evropski železarski in jeklarski kapital. Z drugimi besedami, on je bil diktator vse evropske kovinske industrije. On je diktiral cene železu in jeklu v vsej Evropi. Mayrisch je pa bil tudi tisti, ki je diktiral v vseh evropskih plavžih, jeklarnah in od njih odvisnih podjetjih delovni čas in delavske plače. Na njegov migljaj so se v Nemčiji tudi vlade postavljale in odstavljale. — In predsednik železnega in jeklarskega trusta, Mayrisch, je bil še več, on je nedavno zagrozil, da, če stranka »Zentrum« ne bi izpolnjevala tega, kar ji nemška težka železna industrija nalaga, preneha takoj biti stranka, ker ji lahko vse časopisje takoj ustavi, ker je od njega finacirano. Kakor rečeno, mož velikanske moči je minuli mesec preminul, na njegovo mesto pa bo prišel drugi, ki bo to delo nadaljeval in kapitalizem ščitil najbrže še v večji meri. — Pariška konferenca o železu in jeklu je radi smrti svojega predsednika prekinila delo. Kakor hitro se pa zopet konstituira, bo nadaljevala s kovanjem načrtov napram konzumentom in delavcem.

RUDARJI.

Hrastnik.

Redni občni zbor ZRJ v Hrastniku se je vršil dne 18. marca 1928 ob 4. uri popoldne v pisarni Konzumnega društva rudarjev s sledečim dnevnim redom: Poročilo odbornikov; volitev novega odbora in prečitanje dopisov od centrale. K prvi točki poda s. predsednik poročilo in poroča, kaj se je vse storilo od strani ZRJ glede raznih krivic od strani podjetja in kaj bi se dalo storiti, če bi bili rudarji složni in krepko organizirani v svoji razredni borbeni organizaciji ZRJ. Socialna zakonodaja bi se ne mogla kršiti tako, kakor se krši. Ker se rudarji tako malo brigajo, da bi razredno organizacijo z vso močjo podprli in se vsi organizirali, jih trboveljska družba izkorišča po svoji miil volji. S. Werden je še nadalje povdarjal, da je sveta dolžnost slehernega člana ZRJ, da dela z vso energijo na to, da se članstvo vzdigne, in da si priborimo naše pravice, katere nam pripadajo kot človeku. Nadalje je zabičeval, naj ne sledijo raznim organizacijam meščanskih strank, ker one samo potrebujejo rudarje, da jim za časa volitev dajo glasove in gumijaste kroglice, za zboljšanje rudarske bede pa ničesar ne store.

Izvolil se je sledeči odbor: Werden Anton, predsednik, Jazbec Ivan, tajnik, Prinšek Alojz, blagajnik, Malovrh Karl, revizor, Denovnik Franc, revizor; odborniki: Potpečan Anton, Šergan Martin, Kovač Alojz. Na to je s. Werden še ponovno apeliral na navzoče sodruge in jih pozival na delo, da zaščitimo naše pravice in da se organizacija pojača.

Zagorje.

Zveza rudarjev Jugoslavije, podružnica Zagorje, naznanja tem potom vsem svojim članom, da se na podlagi sklepa odborove seje z dne 27. marca t. l. vrši v nedeljo, dne 15. aprila ob 9. uri dopoldne v dvorani Zadružnega doma na Lokah redni letni občni zbor z običajnim dnevnim redom. Dolžnost vsakega člana je, da se tega občnega zbora pravočasno in brezpogojno udeleži. Odbor.

Trbovlje.

Zveza rudarjev Jugoslavije, podružnica Trbovlje, naznanja vsem svojim članom, da se na podlagi sklepa odborove seje z dne 22. marca tl. vrši v nedeljo, dne 29. aprila ob 4. uri popoldne v dvorani Delavskega doma v Trbovljah redni letni občni zbor z običajnim dnevnim redom. Dolžnost vsakega člana je, da se tega občnega zbora pravočasno in brezpogojno udeleži. Odbor.

Črna.

Svinčena družba v Mežici je s 1. aprilom odpustila 50 rudarjev, z nadaljnim 15. pa zopet 25 itd. Tako se tam od leta do leta zmanjšuje stalež delavstva, kar povzroča seveda vedno večjo brezposelnost. Podjetje se izgovarja na krizo v oddaji svinca. Če pa pogledamo štatistiko o produkciji, pa vidimo, da je ista od leta do leta večja in da ta produkcija nikjer ne zaostaja, temveč najde vedno lepo pot v široki svet in bilanca tega kaže celo v meglenem Londonu visoko številko. Zakaj je to, o tem spregovorimo prihodnjič.

J. Arh:

Prispevek.

Naš strokovni list »Delavec« in ž njim vred vsi oni razredni borci, kateri so prišli do prepričanja, da so strokovne organizacije temelj, na katerem bo stala bodoča socialistična družba, vedno povdarjajo važnost poterebe vsakemu delavcu biti strokovno organiziran. Ali kljub vednemu pozivanju, bodisi potom tiska ali osebne agitacije, ne najde to povoljnega odmeva med širšimi množicami delavstva. Naše strokovne organizacije kljub vsej gospodarsko-socialni reakciji, ki se izvaja od meščanskega razreda nad delavskim, ne napredujejo tako, kot bi morale.

V čem obstoji ta vzrok? Marsikdo bo rekel: v politični razcepljenosti delavstva. Da, deloma je to resnica. Ali ne v glavnem. Kdo pa je vzrok politične rezcepljenosti? Vemo, da bo tukaj marsikdo rekel, voditelji, ali pa spor med Amsterdamom in Moskvo. Res je, da ta spor obstoja. Ali vprašanje je, če Moskva ali Amsterdam ne vesta, v čem obstoje razred. nasprotstva med delom in kapitalom. Ona obstoje zaradi neenake razdelitve dobrin dela. To je gospodarstvo. Temelj spora je gospodarskega značaja. V koliko se ta spor prenaša na politično polje, je vedno odvisno od gospodarske moči razreda, ki se za svoj obstoj bije. V tem mislimo, da se strinjamo pristaši marksizma vseh struj. Ali zakaj je še potem razcepljenost? Zopet bo kdo rekel: zaradi taktike ali načina v postopanju pri izvedbi razredne borbe. Za ene je taktika preoportunistična, za druge pa zopet nikdar dovolj revolucionarna. Kateri imajo prav? Rekli smo že, da pri odločitvi pride le gospodarska in politična moč razreda v poštev. Če vzamemo danes kapitaliste vseh barv, vseh veroizpovedanj sveta, pa vidimo, da kljub svojim različnim interesom imajo vendar en skupen nadinteres, to je, dobiček in obvlado nasprotnega, to je delavskega razreda. Mi kot delavci, pripadniki delavskega razreda, ki imamo ali bi morali imeti samo eden interes, to je gospodarsko in socialno politična osvoboditev, pa ne moremo priti do skupnosti.

Vzrok temu je v glavnem v tistem zasebnem egoističnem stremljenju posameznega delavca kot individua, ki se že do danes ni prikopal do prepričanja, da je on samo sestavni del vsake družbe, temveč si domišlja, da je samostojno telo družbe. To naše delavstvo po večini instinktivno misli. Zato tudi ono nima čuta za vzajemno požrtvovalnost, ki se od njega zahteva kot najvišja žrtev za organizirano borbo proti organiziranemu kapitalu. To njegovo egoistično naziranje, ki se je dalo izrabiti od gotovih političnih špekulantov, je glavni vzrok razkosanoslti našega delavskega gibanja. Ko se je delavstvo vdalo tem iluzijam, je vsak mislil, kako pridem brez vseh ali pa vsaj malih žrtev na zeleno vejo. Začela se je licitacija za razredno borbo, kdo bo cenejši. In v tej licitaciji se nahaja naše delavsko gibanje še danes, v tem ko kapital enotno po enotnem načrtu naskokuje postojanko za postojanko, že od delavstva njemu odtrgano. Ta licitacija je tisti vzrok, da se delavstvo danes na vse načine izgovarja, zakaj v organizacijo ne gre, kar pa ne pove, da zato ne gre, ker noče tistega dati, kar naj napravi razredno strokovno organizacijo svojemu namenu odgovarjajočo, to je prispevek za isto.

Torej tisti, ki imajo razredni boj vedno na jeziku, naj povedo našemu delavstvu enkrat jasno, da razredni boj ni licitalni in da razredna strokovna organizacija istega brez sredstev voditi ne more, ter da se mora delavstvo prej navaditi požrtvovalnosti za organizacijo in še le potem bo v stanju svoj razredni boj uspešneje voditi.

Delitev prispevka in dajatve pri ZRJ.

Rudarsko delavstvo je eno izmed onega delavstva, kateremu je največje zlo plačevanje prispevkov za svojo razredno strokovno organizacijo. Le malo je onih, ki jih ta očitek ne zadene. Ko je bilo gospodarsko stanje v revirjih boljše, takrat je 80 odstotkov rudarjev reklo: Kaj meni treba organizacijo plačevati, saj tako tudi živim in če bodo drugi še dalje, bom

Prvi maj, kot praznik dela, naj bo enoten nastop proletariata za izvedbo zakona o zaščiti delavcev!

tudi jaz. To, kar imamo, nam itak nihče ne vzame. Pa prišlo je drugače. TPD je prišla s škarjami in odstrigla je. Sedaj še le pride delavstvo do spoznanja, da je bilo na napačni poti. Ali s tem v zvezi se je pa tudi gospodarski položaj delavstva poslabšal. Sedaj pa že 60 odstotkov delavcev pravi: Ja, organizacija je potrebna. Ko pa prideš k njemu s pristopno izjavo, vpraša, koliko je za plačati, in ko mu rečeš 15 Din mesečno, o takrat se pa prestraši in reče: O, to je pa predrago. Ja, ko bi bilo 5 Din mesečno ali kvečjem 10 Din, potem bi morebiti šel. Tako se izgovarja. Za organizacijo je vsaka para preveč, če pa podjetnik ali davčna oblast kar po 5—10 Din dnevno vzame, zato pa ni nobenega odpora. Da bodo videli vsi tisti, kateri danes godrnjajo čez visoke prispevke (to so največ neorganizirani), hočemo danes navesti, kako se ta še itak premajhen prispevek deli. Vzemimo člana I. razreda, ki plača tedensko 3.50 Din ali 15 Din povprečno mesečno. 1 Din ostane podružnici za nabavo lista »Delavec« in podružnično upravo, 5 para gre za vzdrževanje centralne uprave URSSJ, 10 para za Strokovno komisijo, 2 pari za mednarodno zvezo, 2 pari odškodnina blagajnikom, 50 para za rezervni sklad. Torej skupaj odbitka 1.69 Din, ostane centrali 1.81 Din od prispevka. Od tega mora ona vzdrževati upravo, agitacijo, brezposelno, potovalno in pogrebno podporo. V ilustracijo: član vplača v enoletnem članstvu na centralo samo 87.88 Din; ako pa postane brezposeln, pa dobi po enoletnem članstvu 192 Din, po triletnem 288 Din, po petletnem pa 384 Din brezposelne podpore. Še več dobi za slučaj stavke, namreč 7 Din dnevno in za vsakega do 14 let starega otroka po 1 Din. Ni sicer mnogo, ali razumeti je treba, kamor se malo da, se ne more veliko zahtevati. Gornje številke pa kljub temu kažejo, da je ta organizacija zgrajena tako, da član šele v daljši dobi članstva vplača to, kar v slučaju potrebe tudi predčasno dobi.

Če se sedaj rudar v te številke poglobi, pa bo videl, da so še obojestransko premale; če hoče organizacija uspešneje voditi razredno borbo bo moral priznati, da so današnji prispevki še premali in da če bo hotel svoj gospodarsko-socialni položaj si zboljšati, se bo moral zavedati, da je strokovna organizacija tisti nož, s katerim se kruh reže ter za katero mu ne smejo nobene žrtve biti prevelike.

Zahvala. Popisana vdova Skrabe Fani se tem potom najprisrčneje zahvaljujem vsem rudarjem in ostalemu delavstvu za obilno udeležbo na zadnji poti mojega prerano mi umrlega moža. Ob enem tudi iskrena zahvala vse rudarjem in ostalemu delavstvu, ki mi je darovalo znesek Din 1840 ob priliki smrti mojega moža.

Zagorje, dne 20. marca 1928.

Škrabe Fani.

LESNI DELAVCI.

Z uspehom končan boj lesnih delavcev na Dunaju.

Dunajski mizarji, tapetniki, izdelovalci klavirjev in orgel so z uspehom dokončali boj za sklenitev kolektivne pogodbe. Boj je trajal nič manj kakor tri mesece: od decembra do srede meseca marca. Bilo je prav malo izgledov, da se bodo pogajanja uspešno končala. Poslednja zahteva je bila namreč: en groš (1 groš je 8 para) plače več akordantom. Vsi delavci prve mezdne stopnje so prejeli 5 grošev povišane urne plače. Le akordantom je bilo priznano poleg akordne plače še 4 groše na uro poviška. In radi te razlike enega groša se je vršil boj cele tri mesece. Radi 48 grošev tedensko se je boj poostril in so se pogajanja vršila cele dneve.

Kako je potekala borba in se dovršila za lesne delavce z uspehom?

Podjetniki so stavili zvezi lesnih delavcev kot interesni zastopnici delavstva zahteve po izpremembi kolektivne pogodbe. Teh spreminjevalnih zahtev je bilo dvajset po številu. Delavci so proti zahtevam podjetnikov stavili zopet svoje zahteve. Razgovori in pogajanja so se vršila dolgo in podjetniki so tekom pogajanj umaknili marsikatero svojo zahtevo. Ena najbolj spornih točk je bilo povišanje mezd, nadalje minimalni zaslužek za izučene delavce, doklade za delo na montaži, razne določbe glede odškodovanja v bolezni itd.

Za delo v zdraviliščih je predvidno svobodplača z običajno urno plačo, h kateri se prišteje še 15 grošev na uro, nadalje se všteje tudi pot na delo in z dela, oziroma se plača s potjo zamujeni čas z odškodnino. Za delo izven Dunaja prejme delavec povišek plače za 35 odstotkov poleg oskrbe prenočišča. To velja tudi za delo, ki traja le en dan. Za delo v zdraviliščih je previdено svobodno pogajanje.

Glede § 1154 b ostanejo dosedanje določbe v veljavi.

Za reševanje sporov so bile sprejete sledeče določbe: Ako se odbor za poravnavo sporov ne more zediniti, je svobodno vsaki pogodbeni stranki pozvati državni poravnalni urad. Sklep tega urada je le tedaj obvezen za obe pogodbeni stranki, ako se obe jasno izjavita, da sprejmeta razsodbo.

Nova je v pogodbi razdelitev v plačevanju izučenih delavcev, plačevanje in zlasti strokovno izobraževanje vajencev. Te določbe tvorijo posebno poglavje. Odpušča nje vajenca, ko se izuči, kaj pogosto izvajajo in je to eden najžalostnejših pojavov, ki ga danes zaznamujemo vsepovsod. Enako je s plačevanjem vajencev tekom učne dobe. Doslej je na Dunaju veljal običaj, da je mojster po svoji volji določal vajencem plačo. Ta plača ali boljše rečeno mala odškodnina za vajenčevo delo je sedaj fiksirana tudi v pogodbi. Znaša sedaj 40 grošev na uro in znači minimalno plačo vajenca. To je sicer majhen zaslužek, ali s to določbo je onemogočeno še slabše plačevanje vajencev.

Ko poteče 13 tednov po končani učni dobi, znaša urni paslužek 60 grošev, za tretje četrtletje 75 grošev in za zadnje četrtletje v prvem pomočniškem letu 90 grošev.

S pondeljkom, 19. marca je stopilo v veljavo splošno povišanje plač: za prvo mezdno kategorijo za 4 grošev,, za drugo in tretjo kategorijo za 4 groše in za pomožne delavce za 3 groše na uro.

Ker je večina delavcev v prvi mezdni kategoriji, znaša povišanje plač za 5 grošev na uro ali 2 šilinga 40 grošev na teden, bo večina lesnih delavcev deležna tega povišanja. Enako dobivajo akordni delavci od 19. marca 1928 dalje doklado 5 grošev na uro.

Nadalje vsebuje dodatni zapisnik nekaj določb glede novovstopivših članov z ozirom na delovni čas in plačo.

Ako vpoštevamo sedanji neugodni čas, slabo konjunkturo in gospodarske razmere, tedaj vidimo, da je uspeh, ki ga zaznamujejo vse štiri prizadete lesne stroke, razveseljiv in da moremo na tem uspehu dunajskim sodrugom iskreno čestitati. Mezde so povišane kar zlasti pomeni lep korak naprej. H koncu je treba pripomniti, da so k lepemu uspehu pripomogle po svoji moči tudi delavske zadruge.

Dunajsko mezdno gibanje lesnih delavcev je doprineslo važno izkušnjo: da delavstvo ni ravno tisti faktor, ki bi moral vzeti na svoja pleča breme gospodarske krize in vse njene zle posledice, temveč nasprotno: da naj posledice gospodarske krize nosijo podjetniki, ker je krizo ustvaril kapitalizem sam.

V sedanjem gospodarskem kaosu ima delavstvo torej prav isto nalogo, kakor kdajkoli preje: da ščiti svoje in zgolj svoje interese in da se obvaruje pred poginom. Da je boj znatno težji, to čutijo vse naše strokovne organizacije. In ke je v Sloveniji po gospodarski krizi najbolj prizadeta lesna industrija in obrt, to čuti zlasti strokovna organizacija lesnih delavcev.

Kje je izhod iz tega položaja? Odgovor na to vprašanje je enostaven in jasen: V strokovne organizacije! Če velja ta klic mnogim strokam v Sloveniji, velja se prav posebej lesnim delavcem, kajti njihov položaj je najbolj kritičen.

Zato v strokovne organizacije vsi mizarji, žagarji, strojni delavci itd., ker drugače ne bomo dosegli uspehov, kakoršne so dosegli delavci po drugih državah in zlasti v sosednji revni Avstriji.

Razširimo organizacijo, poglobimo razredno zavest lesnih delavcev in s tem bomo dosegli že polovico vseh uspehov. Kajti, ko bodo delavci v organizaciji, bodo na dnevnem redu boji in kjer so boji, tam so zmage in uspehi.

V tem času torej ni na mestu bojazen, ni na mestu obupavanje, ampak: glavne pokoncu in korajžo! Na delo!

Na velikonočno soboto, t. j. 7. aprila, moraš imeti poravnan 14. tedenski prispevek!

Priključitev angleških izdelovalcev zabojev. Zveza izdelovalcev zabojev na Angleškem s sedežem v Londonu (naslov: London, 95 Farringdon Road) se je priključila z 2000 svojimi člani Mednarodni zvezi lesnih delavcev v Amsterdamu. Zveza si je nadela nalogo, da bo na Angleškem združila in spojila različne doslej samostojne organizacije izdelovalcev zabojev v Angliji in Irski.

OBLAČILNI DELAVCI.

Maribor.

Organizacija krojačev v Mariboru je obdržala svoj 31. redni letni občni zbor, kateri je bil dobro obiskan in katerega so se udeležili tudi krojači tovarne Maros. Dnevni red se je glasil: 1. poročilo odbora; 2. volitev novega odbora; 3. raznoterosti. Poročilo odbora je bilo enoglasno sprejeto. V novi odbor so bili izvoljeni ss.: Hojnik Ivan, predsednik; Pocajt Karl, podpredsednik; Kramberger Franc, blagajnik; Babič Franc, namestnik blagajnika; Vogrin Franc, zapisnikar; Košuta Maks, namestnik zapisnikarja. Kontrola iz ss.: Bele Iv., Murko Franc, Dvoršak Friderik. Prisedniki ss.: Ploj Franc, Ditrich Viljem, Klep Matevž, Strajnšek Ivan. Nadalje je predsednik poročal o strokovnem kongresu v Ljubljani ter opozoril navzoče, da bo naša podružnica obhajala letos 30letnico obstoja; poleg tega obhaja sodrug Kocbek 30-letni jubilej neprestanega članstva naše organizacije. Da bo ta slavnost čim bolj impozantna je predsednik apeliral na navzoče, da naj se do tega časa vsi krojaški pomočniki organizirajo, da se končno snidemo ob tem slavlju v naši organizaciji. — Podružnica Osrednjega društva oblačilnih delavcev in sorodnih strok v Mariboru.

Mezdna gibanja.

V Splitu so mojstri odpovedali pomočnikom tarifo. Pomočniki tega niso vzeli na znanje in je nevarnost, da izbruhne stavka. Zato naj nikdo od krojačev ne potuje v Split!

V Kumanovem (Srbija) je stopilo pretekle dni 37 krojaških pomočnikov in 24 vajencev v mezdno gibanje. Plače v tem mestu so skrajno nizke, dela se pa po 12—14 ur dnevno. Pomočniki so zahtevali povišanje plače in 8urni delovni čas, našli so pa pri delodajalcih gluha ušesa in ni jim preostajalo drugega kot boj. Ker so vse do zadnjega organizirani in solidarni, jim je uspeh zasiguran. — Pozdravljeni v boju!

Dolžnosti organiziranih članov.

Že zadnjič smo omenili, da ven z mrtvilom iz organizacije. Opažamo, da se krojači ne zanimajo dovolj za razna stanovska, razredna, življenska in socialna vprašanja. Če katera izmed delavskih marksističnih strank vodi kako akcijo za zboljšanje delavskega položaja ali za ohranitev že pridobljenih pravic, krojačev ni pri tozadevnih akcijah. Naša strokovna organizacija baje ne more voditi akcij za podaljšanje stanovanjske zaščite, za znižanje davčnih bremen, za zboljšanje bolniškega zavarovanja itd. To je naloga političnih, delavskih razrednih strank. Naloga strokovne organizacije in njenega članstva pa je, da te akcije podpira. Včasih so krojači prednjačili v teh gibanjih in so bili med voditelji, a danes stojimo vsi ob strani. Ali mislite, da se stanovanjsko vprašanje ne tiče nas? Če pogledamo od l. 1926, ko smo si izvojevali današnjo tarifo, koliko smo plačevali stanovanja takrat in koliko danes? Že tukaj je razlika do 200 Din mesečno in če se stanovanjska zaščita ukine, bodo šle cene še navzgor. Ravno tako je z davkom na ročno delo; ko je bila v veljavi še dohodnina, smo ji še nekako ušli, a davku na ročno delo se ne da uiti; tukaj je zopet 40—60 Din mesečno. Ali so vam mojstri radi tega kaj povišali? Nič! Nasprotno, poskušajo vam odtrgati, koder se da. Mi pa gledamo na vse to zlo tako ravnodušno. Če se nam reče, protestni shod za to ali za drugo se vrši, nas ni tam zraven. Vzdramimo se že enkrat, kadar se nas pozove, nastopimo vzajemno vsi kot eden. Prva taka mobilizacija naj bode naš delavski praznik 1. maj, ko bodemo manifestirali za 8-urni delavnik, za odstranitev vojne nevarnosti, za popolno izvedbo zakona o zaščiti delavcev itd. Naj se ne najde nikdo med nami, kateri bi hotel na 1. maja delati. Pribili ga bomo na črno listo, da bo v zasmeh vsem pomočnikom. **Več bojevnosti in manj malodušnosti, mora biti parola vsakega organiziranega krojaškega pomočnika!**

Maribor.

Občni zbor zadruge krojačev v Mariboru se je vršil 11. marca tl. Nas posebno zanima točka o vajeniškem vprašanju, katera se je precej obravnavala. Čule so se pritožbe, da nekatere mojstrice s svojimi vajenkami protizakonito postopajo. Predsednik jih je opozoril, naj s tem prenehajo, da ne bodo občutile neljube jim posledice. K vajeniškemu vprašanju se je oglasil k besedi s. Hojnik od strokov. organizacije in protestiral proti prevelikemu številu vajencev. Razložil je mojstrom položaj v stroki, ki je nastal vsled tega. Mojstri so uvideli, da s tem ne morejo iti naprej in so storili sledeči sklep: Vsak mojster sme imeti samo enega vajenca. Mojster, kateri zaposluje več pomočnikov, sme imeti še enega vajenca. Vseh mojstrov v Mariboru je 78. Protestiralo se je na občnem zboru glede Rakovnika v Ljubljani, kateri ima v učenju kar 24 krojaških vajencev, brez kakega pomočnika. Sedaj pa je seveda vprašanje, če se bodo gg. tega sklepa tudi držali? Tudi v Ljubljani je imela zadruga krojačev 19. marca tl. občni zbor in sprejela glede vajencev isto kot mariborska zadruga. Potreba je sedaj, da tema dvema sledijo še druge zadruge. Posebno v Celju, kjer ima samo mojster Meško, reci in beri — 10 vajencev in vajenk. To je prava pekarna krojačev in skoro vsaka dva meseca je pečen eden krojaški pomočnik od te tvrdke. Državne oblasti se pa ne menijo za to.

Napredek tehnike v oblačilni stroki.

V Frankfurtu ob Mainu je predaval pred kratkim s. Müller konfekcijskim krojačem o moderni tehniki v konfekciji. Samo konfekcija oblek ima dosedaj 30 specijalnih strojev za posamezna dela. Tako so znašli stroj, kateri napravi v eni minuti 3000 šivov, medtem ko jih napravi navadni stroj le 400—500. Stroj za likanje deluje s 75 stotinci pritiska. V nekem konfekcijskem obratu pri 8 in pol urnem delovnem času, kjer je zaposlenih 23 delavk, so vsake 4 in pol minute gotove ene moške hlače, v drugem pa vsake 5 in pol minute 1 železničarska bluza. Tako stroj vedno bolj izpodriva delovno moč. Brezposelnost v oblačilni stroki je že itak velika in kakor posnemamo iz tega, bo še vedno bolj naraščala.

Pred 21. leti so na Dunaju šivilje stopile prvič v stavko. Približno 1000 šivilj je zapustilo delavnice in so šle demonstrativno po Ringstrasse, da izvojujejo svoje pravice in pokažejo svojo moč. Policija, peš in na konjih, jih je preganjala, a one so vstrajale in zmagale ter si pridobile tarifo in zboljšale svoje razmere. Danes stojijo zopet v mezdnem gibanju. Tudi našim šiviljam, katere imajo kakih 200 odstotkov manjše plače kot njihove sodružice na Dunaju, bi ne škodovala organizacija, da bi si izboljšale svoj položaj. One še danes garajo za 10—30 Din dnevno po 10 ali še več ur dnevno. Šivilje, spametujte se! Vaše mesto je v organizaciji oblačilnih delavcev.

Konfekcijski delavci v Ameriki so predložili delodajalcem novo kolektivno pogodbo, v kateri zahtevajo: 1. 40-urni teden s povišanjem urne plače; 2. vpeljavo zavarovanja zoper brezposelnost, oziroma povišanje brezposelne podpore, kjer ta že obstoja (Chicago); 3. določitev eksistenčnega minimuma in sicer toliko, da si človek nabavi zdravo in pošteno hrano in drugo. V Ameriki vlada v konfekcijski stroki velika brezposelnost. V New Yorku je 24.2 odstotka brezposelnih, tako da je vsaki 4 brez dela.

V drugih dveh mestih je v enem 30.6 odstotkov, v drugem pa 33.8 odstotkov brezposelnih. V 23 mestih pa je vsaki šesti konfekcijonar brez posla. Po končanem mezdnem gibanju sklicuje organizacija svoj VIII. kongres dne 14. aprila 1928 v Cincinnati. Kakor smo že zadnjič omenili, ima organizacija v New Yorku svojo banko in je za eventuelne borbe dobro pripravljena.

SPLOŠNA DELAVSKA ZVEZA.

H kongresu O. R. S. J.

Bliža se kongres ORSJ v Zagrebu. Na tem kongresu se bodo zopet sklenili važni načelni sklepi za naše organizacije. Podružnični odbori ne smejo prespati tega kratkega časa, kateri nas še loči do kongresa. Potrebno je, da se za nadaljni obstoj naših organizacij v Sloveniji zanima vsak zavedni sodrug, kateremu je na srcu boj za obstanek močne strokovne organizacije. Podjetja, v katerih obstojajo naše organizacije, preživljajo nekatera težko gospodarsko krizo, tako da moramo računati še na marsikaj neprijetnega. Edino, kar moremo šteti k dobri konjunkturi v

Draga zdravila plačujete? Boljše je paziti, da bolezen sploh ne pride v hišo. Proč s škodljivci! Namesto prave kave, pijte Žiko! Ime »Žika« zadostuje. Napišite to ime v nakupovalno knjižico in dobiti morate pravo »Žiko« v rdečih zavitkih.

Vsedelavski izlet v Sarajevo se vrši dne 28. V. 1928, to je na binkoštni pondeljek!

Sloveniji, je tekstilna industrija. Kar se pa tiče delavskih mezd v teh podjetjih, so pa tako pičle, da je v takih podjetjih le težko računati vsled podjetniškega terorja na dobre organizacije.

Sodr. Haramina je na kongresu Strokovne komisije dne 4. in 5. februarja 1928 obrazložil težko stališče centrale napram Sloveniji. Tozadevne številke izkazujejo precejšnjo pasivnost. Upravni stroški za oblastno tajništvo so znašali dosedaj 3000 Din mesečno, kar pri tako razširjenem delokrogu, kot so naše podružnice v Sloveniji, niso pretirani. Zakaj čisto gotovo je, da bo moral upravni aparat v Sloveniji postati za gotov odstotek še višji, ako hočemo, da se bodo naše organizacije pojačale. Dolžnost naših delegatov na kongresu bo morala biti ta, da se za Slovenijo mora najti izhod tak, kakršen bo prinesel zagotovilo za nadaljni razvoj strokovnega gibanja v Sloveniji.

Bliža se čas volitev v Delavsko zbornico in druge delavske ustanove. Ni vse eno, če zavladajo meščanske stranke; potrebno je, da se pripravlja delavstvo na tisti čas že sedaj, da ne bo prepozno. Ako so po tovarnah povsod postavljene naše organizacije in zaupniki, potem je volilna borba lahka. Naše načelne misli so, da naj centrala ORSJ posveča vso pažnjo na obstoječe podružnice v Sloveniji. Ugotavljamo, da se je pri agitaciji pri nas v Sloveniji preveč štedilo, zato pa so naše organizacije danes slabe in naj se temu odpomore.

Z upravnimi stroški treba štediti. Naj se posamezne zveze, ki jim danes ni mogoče s svojim članstvom vzdržati stroškov, združijo v eno zvezo v Sloveniji. Obstoječe tajnike teh zvez naj prevzame mogoče Strokovna komisija. To bi bil nekak prvi izhod za te posamezne majhne zveze, ki danes v Sloveniji životarijo. Zakaj prepričani smo, da nobena teh zvez ni zmožna izvesti nobene akcije samostojno, ki pa je pri eni ali drugi stroki potrebna. Pozivljam vse sodruge, da o tem razmišljajo in napišejo v listu »Delavec« svoje mišljenje. Kajti skrajni čas je, da se naš strokovni pokret v Sloveniji postavi na temelj, na katerem bo mogel trdno stati, tako da ga ne bo zrušil vsaki mali pretresljaj.

Kakor rečeno, naša misel in želja je, da se strokovne organizacije v Sloveniji združijo upravno pod eno vodilno avtoriteto. Ko bomo dosegli in izvedli to, potem je glavna ovira in bolezen v strokovnih organizacijah v Sloveniji odstranjena. Svetuje se, da se po možnosti sestane pred kongresom ORSJ oblastni odbor SDZJ, kateri naj napravi potrebne predloge za kongres. — Sodrugi, na delo, čas beži! Hitimo, da nas ne dobi nepripravljene!

France Jančič, t. č. predsednik oblastnega odbora SDZJ.

Občni zbor zadruge Delavski dom v Mostah.

Dne 25. marca 1928 se je vršil občni zbor zadruge Delavski dom v Mostah. Iz poročila s. predsednika Leskovška je bilo razvidno, da je zadruga v teku enega leta napravila še precej dober uspeh. Tajniško in blagajniško poročilo je podal s. predsednik, ker sta oba izvoljena junaka-funkcionarja odstopila. Žalostno je sicer to, da taki, ki bi morali dati delavcem pobudo in zgled, sami odstopajo. Pregled poslovnih knjig je izvršil član nadzorstva s. Uratnik; našel je vse v najlepšem redu. Po izčrpanem poročilu da s. predsednik na glasovanje zaupnico staremu odboru, kar člani soglasno sprejmejo. Dalje se je izvolil novi odbor, kateremu želimo mnogo uspeha v tekočem letu. Dolžnost naša pa je, zlasti moščanskega delavstva, da to akcijo temeljito podpira in sicer ne samo sodrugov tovarne »Saturnus«, nego tudi drugih delavcev je to sveta dolžnost. Pustite razne »Stadionske vile«, pomagajte raje nam, da zgradimo v Mostah Delavski dom, da se ne bomo potikali po gostilnah in iskali zabav po raznih meščanskih društvih, kakor se to godi sedaj. — Sodrugi, dosti nas je, kljub težki situaciji za naš obstoj, in če se zavzamemo, je mogoče, da se naša ideja uresniči. — Ognimo se prenapolnjenim lokalom gostiln z dalmatinskim vinom, pa bo kmalu stal naš dom, simbol delavcev v Mostah. Odpravimo med nami tisto polovičarstvo, ki je bilo v preteklosti, da smo sredi dela vrgli puško v koruzo in zaspali. To ni častno za nas, zato na delo vsi!

Iz kemične tovarne v Hrastniku.

Zopet se moram oglasiti. Ne dopušča mi proletarsko poštenje, da bi molčal. Dnevni zaslužek 32 Din je tako majhen, da imamo pač dovolj povoda biti nezadovoljni. Tarnanja in preklinjanja je res dovolj po različnih kotih in pivnicah, kakega resnega dela, skupnega, solidnega nastopa med nami pa ni. Recite kateremu kakorkoli hočete, naj pristopi k organizaciji, da se bomo skupno borili, pravi navadno: Naj . . . vzame tebe in organizacijo; ako se ne bom sam trudil, mi tudi drug ne bo pomagal. — Tako pravi prekriža roke in zopet preklinja dalje svojo nesrečno proletarsko usodo.

V tovarni imamo nekako starostno zavarovanje. Lahko bi tudi rekli, da je nekaka samopomoč za slučaj starosti in obnemoglosti. Ta samopomoč obstoja že od leta 1886 dalje. Od začetka se je plačevalo v ta fond po 3 krajcarje od goldinarja, pozneje se je zvišalo na 5 krajcarjev in je trajalo do decembra 1926, ko se je napravil sporazum, da bodo delavci plačevali 3 odstotke od zaslužka ter podjetje 1 odstotek. Ta podporni sklad ima tudi svoja pravila in odbor, katerega voli vsakokratni občni zbor in sicer delavci 6 odbornikov, podjetje pa imenuje 4 zaupnike iz vrst paznikov in uradnikov. Dajatve upokojencem niso še končnoveljavno urejene; so stari upokojenci, upokojenke in vdove, ki dobivajo mesečno pokojnino še po starem, to je v kronah od 40 kron naprej po službenih letih ali 10 kron od leta službe, tako da dobi po 30letni službi 300 kron.

Nekaj delavcev se je upokojilo tudi po novem in se jim je določilo 6 Din od leta službe. Zadnji čas se je tako odslovilo kakih 10 starejših delavcev. Več drugih je na vrsti in čakajo s strahom, kedaj bodo morali sprejeti beraško palico in iti od hiše do hiše, s trebuhom za kruhom. Med vojno se je podpisalo in dalo 40.000 kron za vojno posojilo iz tega fonda. Ta znesek je, kakor se vidi, za vekomaj izgubljen. Sicer se je tudi drugače gospodarilo s tem fondom pod bivšim ravnateljstvom. Kako, se ne ve, ker delavski zastopniki nimajo nobenega vpogleda v tozadevne knjige in spise od tedaj.

Decembra lanskega leta se je vršil občni zbor, pa ni prišel do nobenega definitivnega zaključka. Reklo se je, da se bo sklical drugi občni zbor že marca meseca tega leta, pa še do danes ni nič. Delavci težko čakamo odločitve tega občnega zbora.

Radi teh in drugih slučajev, ki se nam dogajajo dnevno, smo sklenili, da skličemo javni shod kemičnih delavcev dne 11. aprila ob 16. uri v društvenem lokalu »Svobode« v Hrastniku. Na shod smo povabili tudi zastopnike Delavske zbornice in se bo razpravljalo o starostnem zavarovanju. Odločno pa moramo zahtevati, da se vsaj ta mesec vrši občni zbor starostnega zavarovanja.

Zato, delavci, pridimo na shod, da govorimo tam, kjer je mesto! Postanimo morje in dajmo se organizirati, ker brez organizacije je vse naše tarnanje zaman. A. L.

ŽIVILCI.

Proč z vsiljeno hrano in stanovanjem v pekovski obrti!

Kolikokrat se je že o tem razpravljalo in pisalo. Če bi bilo naši organizaciji — ki že od svojega obstoja vodi boj proti hrani in stanovanju pri mojstru — mogoče v zelo mnogih krajih to odstraniti, ker resnica je, da si pekovski mojstri vedno bolj in bolj prizadevajo uvesti zopet popolno oskrbo (ampak kakšno!) pekovskemu pomočniku ter ga s tem še bolj zasužniti, kakor je že.

Prepoved nočnega in nedeljskega dela, kakor tudi zakoniti 8urnik v pekovski obrti (pa čeprav se ne izvaja striktno), igra tu velikansko vlogo. Predvsem je znano, da ravno v tistih pekarnah, kjer imajo pomočniki hrano in stanovanje pri mojstru, se najbolj kršijo in prestopajo zakoni o zaščiti delavcev. Mojstrom prav gotovo ni na tem, da bi s tem, ko imajo pomočnike na hrani in na stanovanju, vpeljali takorekoč nekako hišno skupnost, temveč je to le dobičkolovstvo, če taki zaostali mojstri kakor v starih »zunftzeitih« žele podaljšati stare zavržene običaje s hrano in stanovanjem pri mojstru.

Je pa tudi zelo žalostno, ker imamo še danes zelo mnogo pomočnikov, ki prostovoljno pri mojstru jedo in spijo ter s tem zopet žele postati — kakor je bil slučaj pred desetletji — ljudje nekake druge vrste. Tu je potrebno posvariti naše sodruge v pekarnah pred to nevarnostjo in posledicam, ki pretijo pomočnikom s to hrano in stanovanjem pri mojstru. Organizacija bo in mora na vsak način skušati pri vseh novih zahtevah odstraniti to hrano in stanovanje; seveda bomo naleteli na velik odpor pri pomočnikih, ki še niso našli poti k organizaciji in pri zunanjih mojstrih. Našim sodrugom pa moramo ponovno reči: izbremenite se že enkrat teh predpotopnih navad s hrano in stanovanjem. V zelo malem številu se bo posrečilo našim sodrugom izpočetka to doseči in postati v tem oziru samostojen. Toda začetek mora biti, ki bo naredil prej ali slej red za vse. Čim prej hočemo to doseči, tem prej se mora pričeti na tem resno delati, delati na ta način, da pri slehernemu »predpotopnemu« mojstru zahtevamo plačo, s katero se bomo sami prehranjevali, plačevali stanovanje itd.

Kako pa gre tem pomočnikom, ki še niso osvobojeni »predpotopnih« razmer in si žele ali pa če že imajo družino? Oni so vsled te proklete hrane in stanovanja pri mojstru prisiljeni zapustiti svoj poklic in si iskati kruha kot navadni delavci v tovarni, na stavbah ali kjerkoli že. Velik del teh sodrugov pa je obsojen na dolgotrajno brezposelnost. Sodrugi, ki so poročeni in imajo celo družino, so vsled te hrane in stanovanja zapostavljeni pri delu, ravnotako pa se bo zgodilo pozneje sedanjim mlajšim sodrugom kadar se poroče. Zato ponovno kličemo: Ven iz te vsiljene hrane in stanovanja, prostost po dovršenem delu! V človeška bivališča! To mora biti Vaš cilj in stremljenje. — Sodrugi! Skrbite za Vašo bodočnost, priključite se Vaši razredni strokovni organizaciji, k Zvezi živilskih delavcev Jugoslavije! Čim večje bo število bojevnikov, tem lažje bo omogočiti odstranitev vsiljene hrane in stanovanja in naših osnovnih zahtev: odstranitev nočnega in nedeljskega dela, kakor tudi očuvanje 8urnika. I. T.

Rogaška Slatina.

Občni zbor ZŽDJ, podružnice v Rogaški Slatini, se je vršil v nedeljo, dne 19. marca t. l. v gostilni pri »Lipi« ob 10. uri dopoldne. Poročal je s. Tome iz Ljubljane o nalogah strokovne organizacije, predvsem o bodočem delu novega odbora. Mrtvilo, ki je vladalo v tej podružnici, je upati, da se odstrani, ker se je delavstvo predvsem odzvalo v večjem številu (80) in ker so posamezniki sami spoznali in povdarili, da brez močne organizacije ne more iti dalje. Vsled tega so sklenili, da bodo delali z vso vnemo za pojačanje svojih razbitih vrst. Mnogo krivde na tem nosijo nekateri bivši sodrugi, ki so sedaj »avanzirali« na mesečne plače in v radikale. Mi te bivše sodruge — dezerterje — opozarjamo samo na to, da naj ne pozabijo, da že tudi njim »klenka« 12. ura in če jim bo prerano »odklenkala«, naj se ne zanašajo na nas, ampak naj bodo prepričani, da jih bo sodilo delavstvo in jih plačalo tako, kakor so zaslužili; ne bo jim pomagal niti hudič niti radikalna članska izkaznica.

Na občnem zboru so se vršile tudi volitve obratnih zaupnikov in sicer v okviru zakona, ne pa tako kakor je mislil ravnatelj zdravilišča dr. Šter, da jih bo on imenoval. Tako daleč še nismo, kajti če bi bilo tako, tedaj bi bili ti imenovani zaupniki zaupniki g. ravnatelja, ne pa delavski. — Govorilo se je tudi o že davno sklenjeni kolektivni pogodbi, ki pa se še do danes ne izvaja. Delavstvo je priznalo, da je temu krivo samo, ker ni bilo skupno organizirano. V kratkem bo centrala tudi to uredila.

V novi podružnični odbor so bili izvoljeni: Alojz Župevc predsednik; Ogrinc Fr. tajnik; Kostevšek Ivan blagajnik; odbornika Brčko Fr. in Trofenik Jakob; v nadzorstvo Žolger Jos. in Krašček Jos.; v odbor obratnih zaupnikov: I. Čeček predsednik, Alojz Župevc tajnik, Rud. Krupah, Trofenik Jak. in Žolger Jos.

Vsem tem sodrugom kličemo: Na delo! Delavci in delavke v zdravilišču morajo biti vsi člani naše organizacije. Ustvariti si morajo človeku dostojno življenje. To je mogoče le potom organizacije, ker le tem potom si bodo priborili zaslužek, da jim ne bo treba v seziji, ko šeta kapitalizem po zdraviliških dvoranah, parkih in Rogaški Slatini, požirati slin po lepih oblekah in po drobtinah, ki padajo raz polnih miz te gospode, ki živi na račun sestradanega delavstva. Naj živi razredni boj! I. T.

MONOPOLCI.

Iz tobačne tovarne.

Volitve delavskih zaupnikov so se vršile v našem obratu dne 10. III. t. l. Nameščenci se niso volitev udeležili, ker spadajo pod uradniški zakon. Volilo je samo delavstvo. Volilni odbor je bil sestavljen iz 16 najstarejših delavcev in delavk. Predsednik volilnega odbora je bil Papež Miha, član naše organizacije. Volili smo 16 obratnih zaupnikov. Vloženi sta bili 2 kandidatni listi. Prva od »Strokovne zveze tobačnih delavcev«, druga od »Saveza monop. delavcev«, ki je naša organizacija. Imeli smo dve volišči, za moške posebej in za ženske posebej. Volilnih upravičencev je bilo moških 316 in ženskih 761, skupaj 1077. Na moškem volišču je bilo oddanih 227 glasov. Za listo I. 47 glasov, za listo II. 179, en glas neveljaven. Na ženskem volišču je bilo oddanih glasov 632, za listo I. 404, za listo II. 214 glasov, 14 neveljavnih. Skupaj jih je volilo 859. Količnik je bil 53. Izvoljenih je bilo na listi št. I. 8, na listi št. II. 7 zaupnikov. En mandat je ostal in tega je dobila lista št. I., ker je imela ostanek 22, a naša lista 14.

PLETILNI STROJI
vsakovrstni, na ročni in motorni pogon, v veliki zalogi ter strokovni pouk nudi:
Fran Kos, Ljubljana
Židovska ulica štev. 5.

V imenu Strokovne komisije kot oblastnega odbora Z. D. S. Z. J. izdaja in urejuje ter za tiskarno odgovarja Josip Ošlak v Mariboru Tisk Ljudske tiskarne v Mariboru.